

EUROOPA KOMISJON

PRESSITEADE

Brüssel, 4. detsember 2013

Meetmed Vahemerel inimeste hukkamise ärahoidmiseks ning rände- ja varjupaigataotlejate voogude juhtimise parandamiseks

Lampedusa lähedal toimunud õnnetus on vaid üks paljudest Euroopas viimaste aastate jooksul toimunud tragöödiatest. Nüüd ootavad ELi riigijuhid ja kodanikud konkreetseid tegusid rohkem, kui kunagi varem. Komisjon teeb täna ettepanekud selle kohta, kuidas suurendada solidaarsust ja vastastikust toetust, et vältida inimeste hukkamist Vahemerel.

Meetmed on välja töötanud Vahemere rakkerühm komisjoni juhtimisel. Nende eesmärk on anda ELile uusi vahendeid lühikese ja keskpika perspektiivi poliitika teostamiseks.

ELi siseasjade volinik Cecilia Malmström nentis, et kaks kuud tagasi toimunud Lampedusa tragöödiatile järgnes väga ulatuslik ja emotsionaalne reaktsioon kogu Euroopas. „*Kõikjal nõuti meetmete võtmist, et tulevikus enam midagi sellist ei toimuks. Ma loodan, et ind ei ole raugenud. Meie tänased ettepanekud ja meetmed võimaldavad olukorda parandada Euroopa tasandil ühiselt tegutsedes. Kutsun liikmesriike üles praegust võimalust ära kasutama, näidates, et EL on tõepoolest solidaarne ja pakub konkreetset abi. Tegude aeg on käes,*“ ütles volinik.

Rakkerühm sõnastas konkreetsed meetmed viies põhivaldkonnas.

1. Piirivalve aitab päästa elusid

Euroopa peab suutma hättasattunud aidata. Selleks tuleb tõhustada piirikontrolli ja suurendada võimet avastada laevu Vahemerel.

Frontex on esitanud rakkerühmale uue kontseptsiooni selle eesmärgi saavutamiseks. Selle eesmärk on tõhustada kolme Kreekas ja Itaalias toimuva ning Frontexi koordineeritava operatsiooni õhu- ja mereseiret ning päästevõimet, et päästa merehätta jäänud sisserändajate elu.

Liikmesriikide piirivalve tegevust hakatakse täielikult koordineerima nende Frontexi operatsioonidega, mis toimuvad **Euroopa patrullivõrgustiku** raames. Frontexi arvutuste kohaselt on täiendavate varade kaasamiseks **2014. aastal vaja 14 miljonit eurot**.

Kirjeldatud tegevusse on kaasatud ka **hiljuti käivitunud Euroopa piiride valvamise süsteem** (EUROSUR) ([IP/13/1182](#) ja [MEMO/13/1070](#)). Lisaks sellele, et merel toimuvast saadakse parem ülevaade, paraneb ka liikmesriikide ametiasutuste sisene ja vaheline teabevahetus ja koostöö ning lisaks ka nende teabevahetus ja koostöö Frontexiga. Äsjaloodud riiklikud koordineerimiskeskused ja Frontex hakkavad kiiresti edastama teavet intsidentide ja patrullimise kohta.

Laevakaptenitele ja -omanikele tuleb väga selgelt kinnitada, et merehätta sattunud sissereändajate päästmine ei ole vähimalgi määral karistatav, ning selgitada, et loodud on spetsiaalsed kohad, kus inimesed saavad kiiresti ja turvaliselt laevast lahkuda. Kõik peavad teadma, et kui nad **annavad abi heauskselt, ei ole neil oodata mingeid negatiivseid õiguslikke tagajärgi.**

2) Abi ja solidaarsus

Varjupaiga-, rände- ja integratsioonisüsteemide loomine on liikmesriikide ülesanne. Suuremate rändevoogude sihtpunktiks olevad riigid vajavad selleks toetust. Toetust saab anda uute loodavate vahendite abil.

Komisjon eraldab kuni 50 miljonit eurot **rahalist toetust**, sealhulgas hädaabi andmiseks. Itaaliale on ette nähtud 30 miljonit eurot patrullimis- ja vaatlusoperatsioonide läbiviimiseks muu hulgas Frontexi volituste alusel. Teistele liikmesriikidele on eraldatud 20 miljonit eurot vastuvõtu-, töötlemis-, kontrolli- ja arvele võtmise suutlikkuse parandamiseks.

Uute vahendite hulgas on **abi osutamine varjupaigataotluste läbivaatamisel**, mis seisneb selles, et piiririikides esitatud varjupaigataotluste läbivaatamisel hakkavad osalema muude liikmesriikide ametnikud. See võimaldab parandada taotluste menetlemise tõhusust ja tulemuslikkust. Seda tegevust juhib **Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet (EASO)**, kes suunab teiste liikmesriikide abi nendesse riikidesse, kus koormus on kõige suurem.

3) Võitlus inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise, inimkaubanduse ja organiseeritud kuritegevusega

Süvendada tuleb praktilist koostööd ja teabevahetust ning kaasata sellesse kolmandaid riike.

Algatused on järgmised: **Europolile** antakse suurem roll ja rohkem vahendeid, et koordineerida inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses osalevate ELi ametite tegevust; vaadatakse läbi olemasolevad **ELi õigusaktid, milles käsitletakse inimkaubandust** (nn kaasmeetmete pakett), et inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastase võitluse käigus peetaks silmas vajadust vältida humanitaarabi muutumist kuritegelikuks; antakse abi Põhja-Aafrika inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja inimkaubandusega võitlemise **suutlikkuse suurendamise programmidele** ning toetatakse peamisi lähteriike ja esmast varjupaika pakkuvaid riike, pakkudes neile muu hulgas õiguskaitse- ja kohtute tegevuse alast koolitust.

Europoli arvutuste kohaselt nõuab organiseeritud kuritegevuse ja salakaubaveo vastaste meetmete tugevdamine **kuni 400 000 eurot aastas.**

4) Piirkondlik kaitse, ümberasustamine ja seaduslik pääs Euroopasse

Ümberasustamise valdkonnas on liikmesriikidel võimalik palju rohkem ära teha selleks, et kaitset vajavad inimesed pääseksid ELi turvaliselt. 2012. aastal asustasid kaksteist liikmesriiki (Tšehhi, Taani, Saksamaa, Iirimaa, Hispaania, Prantsusmaa, Leedu, Madalmaad, Portugal, Soome, Rootsi ja Ühendkuningriik) ELi ümber kokku 4 930 inimest. Samal aastal asustasid Ameerika Ühendriigid ümber üle 50 000 inimese.

Kui kõik liikmesriigid osaleksid ümberasustamises ja eraldaksid selleks proportsionaalselt kohti, suudaks EL pagulaslaagritest ümber asustada tuhandeid inimesi rohkem. EL kavatses tulevikus ümberasustamist toetada, rahastades 2014.–2020. aastal lisameetmeid ja võetud kohustuste täitmist ka selles valdkonnas. Euroopa Komisjon kavatses iga ümberasustatud pagulase kohta eraldada kuni 6 000 eurot.

Komisjon on valmis uurima võimalusi luua **turvalised ELi pääsu punktid**, kus kolmandate riikide kodanikud saaksid taotleda varjupaigamenetluse algatamist, ilma et neil tuleks ette võtta ohtlik teekond Euroopasse. Seda võimalust uuritakse lähikuudel täpsemalt siseasjade poliitikavaldkonna arendamist käsitleva arutelu raames.

Tugevdada ja laiendada tuleb ka **piirkondlikke kaitseprogramme**, et pakkuda paremat kaitset pagulaste peamistes lähtepiirkondades. Eelkõige tuleks lisaks Liibüat, Tuneesiat ja Egiptust hõlmavale Põhja-Aafrika tugevamale piirkondlikule kaitseprogrammile käivitada ka Süüria tugevam piirkondlik kaitseprogramm. Tulevikus tuleks piirkondlikud kaitseprogrammid luua ka teiste oluliste Saheli piirkonna riikide jaoks.

EL ja selle liikmesriigid peaksid püüdma avada **uusi kanaleid inimeste seaduslikuks rändeks** Euroopasse. Täielikult tuleb rakendada hooajatöötajaid käsitlev direktiiv ([MEMO/13/941](#)); komisjon loodab, et kaasseadusandjad saavutavad peatselt kokkuleppe kolmandate riikide kodanikest üliõpilaste, teadlaste ja muude rühmade ELi pääsu ja siin ajutise viibimise direktiivi ettepaneku suhtes ([IP/13/275](#) ja [MEMO/13/281](#)).

5) Kolmandate riikidega koostöös võetavad meetmed

Euroopa Komisjon viis äsja **edukalt lõpule läbirääkimised liikuvuspartnerluse lepingu sõlmimiseks Tuneesia ja Aserbaidžaaniga**. Lepingud jõustuvad varsti. Sellised lepingud on juba sõlmitud [Cabo Verde](#), Moldova, [Gruusia](#), [Armeenia](#) ja [Marokoga](#). Liikuvuspartnerluse raames on võimalik luua rohkem seadusliku rände kanaleid, aidata selles osalevatel riikidel pakkuda paremat kaitset kogu piirkonnas ning järgida inimõigusi oma territooriumil. Samal ajal võimaldab see süvendada koostööd võitluses inimeste üle piiri toimetamise ja inimkaubandusega.

Diplomaatilised jõupingutused **suunatakse eelkõige sellele, et saavutada täiendavaid tulemusi kolmandate riikidega peetavas liikuvusdialoogis**. Näiteks tuleks käivitada **rände-, liikuvus- ja julgeolekudialoog** selliste Vahemere lõunaosas asuvate riikidega nagu Egiptus, Liibüa, Alžeeria ja Liibanon.

Kavandada tuleks ka diplomaatilisi ja poliitilisi algatusi eesmärgiga tagada koostöö päritolu- ja transiidiriikidega inimkaubanduse võrgustike likvideerimise, salakaubaveoga võitlemise ja ebaseaduslike sisserändajate tagasivõtmise küsimustes.

Algatada tuleks teavituskampaaniaid, millega aidatakse suurendada teadlikkust ebaseadusliku rände kanalites esinevatest riskidest ja sellest, kui ohtlik võib olla inimesi ebaseaduslikult üle piiri toimetavate isikute tegevus. Inimesi tuleks teavitada ka seadusliku rände kanalitest.

Rakkerühma tegevus

Oktoobris otsustasid justiits- ja siseküsimuste nõukogus osalenud liikmesriigid moodustada komisjoni siseasjade peadirektoraadi juhitava töörühma. See otsus kiideti heaks ka oktoobris toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel.

Rakkerühm pidas koosoleku 24. oktoobril ja 20. novembril. Koosolekutel osalesid kõik liikmesriigid, Frontex ja muud ELi asutused (Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet, Europol, Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, Euroopa Meresõiduohutuse Amet) ning Euroopa välisteenistus.

Töörühm on pidanud nõu ka muude assotsieerunud riikide, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti, Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni, Rahvusvahelise Rändepoliitika Arendamise Keskuse, Rahvusvaheline Mereorganisatsiooni, ÜRO uimastite ja kuritegevuse vastu võitlemise büroo ning Interpoliga.

Järgmised sammud

Komisjoni aruannet arutavad justiits- ja siseministrid 5. ja 6. detsembril. See kavatakse esitada arutamiseks ja heakskiitmiseks detsembris kogunevale Euroopa Ülemkogule.

Pikemas perspektiivis võetakse aruannet arvesse ka Stockholmi programmi järgse tegevuskava koostamisel, kui käsitletakse siseküsimuste poliitikavaldkonna järgmiste aastate probleeme ja prioriteete.

Kasulikud lingid

[Teatis](#) Vahemere rakkerühma töö kohta

[MEMO/13/862](#): ELi tegevus rände- ja varjupaigapoliitika valdkonnas

Cecilia Malmströmi [veebisait](#)

Volinik Malmström [Twitteris](#)

Siseasjade peadirektoraadi [veebisait](#)

Siseasjade peadirektoraat [Twitteris](#)

Kontaktisikud:

[Michele Cercone](#) (+32 2 298 09 63)

[Tove Ernst](#) (+32 2 298 67 64)